

ETICKÁ VÝCHOVA

Štátny vzdelávací program ISCED 3A

Stupeň ISCED Stredné (všeobecné) vzdelávanie s maturitou

Stupeň školskej sústavy (gymnázium)

Školský vzdelávací program Bilingválna sekcia slovensko-nemecká

Kód a názov študijného odboru 7902 J 74 gymnázium

Forma štúdia denná

Dĺžka štúdia 5 rokov

CHARAKTERISTIKA PREDMETU

Poslaním povinne voliteľného predmetu etická výchova je vychovávať osobnosť s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej úcta k človeku, k životu a k prírode, spolupráca a prosociálnosť zaujímajú významné miesto. Pri plnení tohto cieľa sa etická výchova neuspokojuje iba s poskytovaním informácií o morálnych zásadách, ale zážitkovým učením účinne podporuje pochopenie a interiorizáciu mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. Pripravuje mladých ľudí pre život v tom zmysle, aby raz, ako dospelí, prispeli k vytváraniu harmonických a stabilných vzťahov v rodine, na pracovisku, medzi spoločenskými skupinami, v národe a medzi národmi.

Etická výchova sa v prvom rade zameriava na výchovu k prosociálnosti, ktorá sa odráža v morálnych postojoch a v regulácii správania žiakov. Prosociálnosť nereprezentuje celú etiku, ale je jadrom etiky medziľudských vzťahov. Jej hodnotový rozmer spočíva vo vzájomnom

ľudskom porozumení a spolužití, pod ktorým rozumieme humánny súcít a ľudskosť ako morálnu kategóriu človeka, súvisiacu s jeho úsilím prežívať harmonický a šťastný život v súlade ním vytvoreným ideálom.

Na rozvíjanie etických postojov majú rozhodujúci vplyv zážitky a skúsenosti. Keď žiak nemá morálnu skúsenosť, ostáva pre určitú oblasť „hluchý a slepý“ a nepomôžu mu túto situáciu napraviť ani informácie, ani reflexia. Potvrďuje sa tu známa skutočnosť, že etické postoje človeka sú formované zážitkami, živou skúsenosťou, príp. nadväzujú na morálne relevantné zážitky účastníkov hodiny. Preto súčasťou jej procesuálnej stránky je etická reflexia, po ktorej nasleduje experimentovanie alebo nácvik v podmienkach triedy s cieľom prenosu do každodenného života. Efektivita a cieľové naplnenie hodín etickej výchovy sú podmienené vzájomnou súčinnosťou jej štyroch zložiek, čo ovplyvňuje aj každý učiteľ svojim správaním a vzťahom k žiakom i k predmetu. Preto je žiaduce, aby všetci učitelia boli oboznámení s cieľmi a metódami etickej výchovy. Kognitívne znalosti sú v etickej výchove iba predpokladom pre hodnotovú reflexiu.

CIELE PREDMETU

Žiaci:

- vysvetlia základné etické postoje a spôsobilosti,
- rozvíjajú a zdokonaľujú si základné etické postoje a spôsobilosti osvojené na základnej škole, ako sú sebaovládanie, pozitívne hodnotenie seba a druhých, komunikačné zručnosti, tvorivé riešenie medziľudských vzťahov,
- vysvetlia princípy náboženskej i nenáboženskej etiky, ktoré im umožnia pochopiť a tolerovať správanie a názory spolužiakov a spoluobčanov,

- si osvoja dôležité hodnoty a etické normy súvisiace so životom a zdravím, rodinným životom, rodičovstvom a sexualitou, ekonomickým životom a prácou v povolání,
- rozvíjajú morálny úsudok a zmysel pre zodpovednosť,
- definujú základné etické pojmy, súvislosti medzi hodnotami a normami,
- si osvoja základné postoje a spôsobilosti súvisiace s uvedenými hodnotami a normami.

VZDELÁVACÍ ŠTANDARD

Komunikácia

Výkonový štandard	Obsahový štandard
--------------------------	--------------------------

<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uplatniť zásady komunikácie v každodenných situáciách, ✓ využívať komunikačné zručnosti pri riešení záťažových situácií, ✓ vyjadriť pozitívne a negatívne city v rôznych situáciách, ✓ prejavíť empatiu voči spolužiakom, ✓ zdôvodniť zásady asertívneho správania, ✓ zhodnotiť prosociálne prejavy v triede. 	<p>verbálna a neverbálna komunikácia v bežných a záťažových situáciách komunikačné zručnosti komunikácia citov empatia asertivita prosociálnosť</p>
---	---

Dôstojnosť ľudskej osoby

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ posúdiť svoje silné a slabé stránky, ✓ pozitívne hodnotiť seba a druhých ľudí, ✓ akceptovať ľudí, ktorí majú iné názory a postoje, ✓ rešpektovať práva iných ľudí, ✓ prejavíť empatiu k starým, chorým, handicapovaným ľuďom. 	<p>silné a slabé stránky osobnosti hodnota ľudskej osoby pozitívne hodnotenie druhých v bežných a záťažových situáciách rešpekt a úcta k človeku</p>

Etika sexuálneho života

Výkonový štandard	Obsahový štandard
--------------------------	--------------------------

<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vnímať sexualitu ako hodnotu, ✓ posúdiť hodnotu prokreatívneho rozmeru sexuality, ✓ prejavíť pozornosť a empatiu k opačnému pohlaviu, ✓ zhodnotiť význam vernosti a sebaovládania pre manželský život, ✓ vysvetliť príčiny a riziká predčasného sexuálneho života, ✓ zhodnotiť vplyv médií a kultúry na vnímanie vlastnej sexuality. 	<p>sexualita človeka hodnota ľudského života intimita vzťahov zdržanlivosť a vernosť dôsledky predčasného sexuálneho života promiskuita médiá a pornografia</p>
---	---

Dobré vzťahy v rodine

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ prejavíť záujem o členov rodiny, ✓ vyjadriť pozitívne hodnotenie, empatiu a tvorivosť v rodinnom prostredí, ✓ akceptovať pravidlá vzájomného spolužitia v rodine, ✓ zhodnotiť svoje práva a povinnosti v rodine, ✓ zdôvodniť význam rodinných vzťahov pre človeka, ✓ vyhodnotiť na príkladoch zo života prejavy ne/rovnosti žien a mužov (rovnaké práva, rovnosť šancí, atď.). 	<p>rodina rodinné pravidlá, tradície a zvyky očakávania rodičov fungujúca rodina vzťahy v rodine rovnosť, rovnaká dôstojnosť mužov a žien</p>

Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad

Výkonový štandard	Obsahový štandard
--------------------------	--------------------------

<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ uviesť príklady mravných hodnôt, ✓ rozlíšiť mravné a právne normy, ✓ vysvetliť význam svedomia, ✓ zdôvodniť význam rešpektovania cti a dobrého mena, ✓ uviesť príklady pozitívnych vzorov v súčasnom živote, ✓ pomenovať vlastné ambície, ✓ zhodnotiť potrebu vzdelania a vzdelávania v živote človeka, ✓ diskutovať o aktuálnych etických problémoch v spoločnosti. 	<p>hodnoty a mravné normy</p> <p>právne a mravné normy</p> <p>svedomie</p> <p>česť, pravda, poznanie a kultúra ako etická hodnota</p> <p>prosociálne vzory moje ciele v živote</p> <p>potreba celoživotného vzdelávania</p>
---	---

Etika práce, etika a ekonomika

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ posúdiť význam práce a pracovitosti pre sebarealizáciu človeka, ✓ diskutovať o ekonomických hodnotách, ✓ rešpektovať pravidlá „fair play“, ✓ hodnotiť prejavy a dôsledky sociálnej nerovnosti, ✓ zhodnotiť význam solidarity, ✓ akceptovať pravidlá fair trade, ✓ uviesť klady a zápory globalizácie, ✓ analyzovať vybrané globálne problémy.	<p>profesijná etika súťaživosť a spolupráca pravidlá „fair play“ etický kódex zamestnanca ekonomické cnosti princípy sociálnej náuky fair trade globalizácia globálne problémy</p>

Zdravý životný štýl

Výkonový štandard	Obsahový štandard
<p>Žiak vie/dokáže</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ identifikovať znaky zdravého životného štýlu, ✓ uznať potrebu ochrany zdravia, ✓ zhodnotiť vlastné prejavy starostlivosti o zdravie.	<p>zdravie ako hodnota závislosti dôsledky nesprávnej výživy a nevhodnej životosprávy</p>

Rozpis učiva:

Etická výchova 1h/týždenne	
Ročník 1.	
1.tematický celok Úvod	Hod.

Úvodná hodina	1.
2. temat.celok Komunikácia	
História ETV	2.
Nadviazanie, udržovanie a ukončenie rozhovoru.	3.
Vyjadrenie pozitívnych a negatívnych citov.	4.
Empatia a asertivita v komunikácii.	5.
Aktuálne etické problémy	6.
Zdravá a nezdravá kritickosť.	7.
Tvorivé riešenie medziľudských vzťahov prostredníctvom úcty k iným a otvorenej komunikácie.	8.
Komunikácia ako prostriedok prosociálneho správania.	9.-10.
Aktuálne etické problémy	11.
Zhrnutie tematického celku č.1	12.
3.temat.celok Dôstojnosť ľudskej osoby	
Dôstojnosť ľudskej osoby	13.
Poznanie svojich silných a slabých stránok.	14.
Sebaovládanie a seba výchova.	
Pozitívne hodnotenie druhých, umenie hľadať prijateľný kompromis.	15.
Pochopenie a akceptovanie ľudí ktorí majú iný svetonázor.	16.
Aktuálne etické problémy	17.
Ľudská dôstojnosť a náboženská etika.	18.
Rešpekt a úcta k iným rasám, etnikám a handicapovaným ľuďom	19.
Aktuálne etické problémy	20.21.
4.temat.celok Etika sexuálneho života	

Počatie a prenatálny život.	22.
Zdržanlivosť a vernosť ako optimálna prevencia pohlavne prenosných chorôb a AIDS, odporúčaná WHO.	23.- 25.
Dôsledky predčasného sexuálneho života	26.
Aktuálne etické problémy	27.
Prirodzené a umelé metódy regulácie počatia	28.
Hodnota ľudského života	29.
Mravný dopad promiskuitného života, pornografie na človeka.	30.
Zhrnutie tematického celku, zhrnutie a systematizácia poznatkov	31.
Tvorivé riešenie medziľudských vzťahov a problémov každodenného života	32.
Záverečná hodina	33.

Etická výchova 1/týždenne	
Ročník 2.	
1.tematický celok Úvod	Hod.
Úvodná hodina	1.
2. temat.celok Dobré vzťahy v rodine	
Rodinné spoločenstvo a ja.	2.
Očakávania mojich rodičov a ich kompatibilita s mojimi očakávaniami.	3.
Pochopenie života mojich rodičov a súrodencov a z toho vyplývajúce korigovanie alebo upevnenie správania.	4.-8.

Fungujúca rodina a prevencia voči kriminalite a závislostiam.	9.- 10.
3.temat.celok Filozofické zovšeobecnenie dosiaľ osvojených etických zásad	
Súvislosť medzi hodnotami a mravnými normami, medzi právnymi a mravnými normami.	11.- 12.
Svedomie, rozvíjanie morálneho úsudku.	13.- 14.
Česť, pravda, poznanie a kultúra ako etická hodnota.	15.
Mravné aspekty národného uvedomenia a demokratického občianstva.	16.- 17.
Význam prosociálnych vzorov pre výchovu v jednotlivých kultúrach	18.
4.temat.celok Etika práce, etika a ekonomika	
Etika práce, etika a ekonomika	19.- 20.
Zamestnanie a povolanie, práca a odpočinok.	21.
Profesijná etika.	22.
Etické hodnoty súťaživosti a spolupráce.	23.
Pravidlá „fair play“ v ekonomicko-pracovných vzťahoch.	24.
Etický kódex zamestnanca.	25.
Prosociálne správanie ako vedomé vytváranie dobrých vzťahov na pracovisku.	26. 27.

Tvorivé riešenie medziľudských vzťahov a problémov každodenného života	28.- 31.
Opakovanie.Záverečná hodina	32.- 33.